

— У. С. Р. Р. —

БЮЛЕТЕНЬ

НАРОДНОГО КОМІСАРІАТУ

ОСВІТИ

— — —

Резолюції IV Всеукраїнської Народи в справі Народної Освіти (24-29/VI 1928 р.).

Зміст: I. Резолюція на доповідь НКО т. Скрипника „про стан та перспективи народіві на Україні“. II. Резолюція на доповідь Заст. НКО т. Приходько „про сучасний стан держбюджету НКО“. III. Резолюція на доповідь члена колегії т. Бутвина „про місцевий бюджет органів НКО“. IV. Резолюція на доповідь „про передумови культурної революції“. V. Резолюція на доповідь „про стан та перспективи масової профосвіти“. VI. Резолюція на доповідь: а) „про стан та перспективи неписьменности та малописьменности на Україні“; б) резолюція про заочний педвуз. VII. Резолюція на доповідь про „організацію керівництва народівітою“.

Резолюція IV Всеукраїнської Народи в справі Народної Освіти на доповіді: Наркома Освіти тов. Скрипника „— про стан та перспективи Народної Освіти на Україні“, Заст. НКО тов. Приходька „— про сучасний стан Держбюджету НКО“ та Члена Колегії НКО тов. Бутвина „— про місцевий бюджет органів НКО“.

(на доповідь НКО т. Скрипника)

I: а) В питанні про стан та перспективи Нар. Освіти на Україні.

IV Всеукраїнська Народа в справі Народної Освіти констатує, що в діяльності НКО, за останній період його роботи, позначився перелом в галузі політичного й практичного керування народівітою, це виявилось:

а) в налагодженні звязків з професійними, громадськими та іншими організаціями та в заходах що до притягнення уваги широких трудящих мас до справи будування освіти;

б) в підвищенні значимости культурного сектору, як невід'ємної частини індустріялізації країни та соціалістичного будівництва і державної пропаганди комунізму;

в) в підвищенні питомої ваги Народного Комісаріату Освіти і його органів серед інших установ Республіки;

г) в заходах що до підсилення керування периферійними органами й установами НКО і в піднесенні на належну височінь справи керування освітньою роботою та добору кваліфікованих робітників до апарату освіти як в центрі, так і на периферії;

Полтавський державний
педагогічний інститут
ім. В. Г. Королька
МУЗЕЙ ІСТОРІЇ
ІНСТИТУТУ

4267
19/IV 83

д) в активнішій, ніж це було раніш, постановці низки невідкладних і актуальних проблем культурної революції та захисту безпосередніх практичних завдань освітньої політики, роботи й переведення їх на рейки плановості;

е) у виявленні чіткої політичної лінії що до переведення класово-пролетарської ідеології в царині освіти, зокрема в науці, мистецтві, літературі то - що;

ж) в деяких безперечних досягненнях що до зміцнення матеріальної бази культурної ділянки за державним, як і за місцевим бюджетом. Зокрема слід відзначити підвищення зарплати робітникам освіти та заходи НКО що до питання про перегляд і доповнення закону про пенсійне забезпечення робітників освіти;

з) в правильній оцінці і нових установках що до переведення лінії національної політики в культурно - освітніх установах;

і) в переведенні заходів що до уточнення системи народньої освіти на Україні та внесення до неї корективів в напрямку застосування всієї системи народньої освіти до завдань соціалістичного будівництва;

к) констатувати, що основні хиби, визначені в резолюції ЦК КП(б)У від березня 1927 р. про стан народньої освіти на Україні, в значній мірі вже виправлено, як через заходи НКО, так і спільними зусиллями та роботою його органів на місцях. Але робота в справі виправлення тих хиб ще й надалі мусять стояти в полі постійної уваги всіх органів народньої освіти на Україні.

2. Виходячи із зазначеного, Нарада визнає лінію керування НКО правильною і роботу схвалює.

3. Але, визнаючи потребу і надалі ширити та поглиблювати згадані досягнення, Нарада водночас відзначає і низку хиб, а саме:

а) недостатність живого звязку НКО з периферійними установами;

б) недостатність інспектування НКО і перевірки виконання на місцях директив Центральної Влади і НКО;

в) недостатню чіткість в керуванні, що виявляється в низці випадків несвоечасної надсилки директиви, розпоряджень, то - що;

г) неусталеність організаційних форм апарату, особливо на місцях, освітніх органів та недостатні заходи що до раціоналізації;

д) відсутність належних заходів що до підготовки і перепідготовки робітників в апаратах НКО освіти та його органів на місцях та боротьби з частими змінами робітників, особливо в апаратах периферійних установ НКО;

е) недостатність уваги до справ методики і загального керування методичною роботою освітніх закладів на місцях; ця робота ще й досі не має в собі в достатній мірі втілення живого досвіду місць і перевірки його колективною педагогічною думкою;

ж) водночас Нарада відзначає, що директиви НКО не завжди уважно і не досить твердо і достатньо провадились його органами на місцях; визнаючи таке явище за неприпустиме, Нарада вважає за необхідне, щоб НКО вжив рішучих заходів до боротьби з цією хибою;

з) проваджуючи боротьбу з окремими випадками порушення класової лінії в переведенні культурно - освітніх завдань, Нарада відзначає недостатність виховної роботи в освітніх закладах.

Нарада вважає, що на справу виховання молодого радянського покоління мусить бути звернена найпильніша увага в усіх освітніх закладах, починаючи від дитячого садка та до вузу включно.

Завдання виховання мусить провадитись водночас і поруч з піднесенням якості школи.

4. Нарада вважає, що надалі Народній Комісаріят Освіти і всі його органи, керуючись директивами X - го Всеукраїнського З'їзду КП(б)У та XV З'їзду ВКП(б), що накреслюють чіткі основні лінії культурно-освітнього будівництва радянських республік, та керуючись директивами Уряду, повинні повести рішучу боротьбу за активне відживання вищезазначених хиб, підсилити свою керівничу роль на здійсненні постійних завдань соціалістичної освіти трудящих та особливо зосередити увагу на таких найважливіших невідкладних і конкретних завданнях, а саме:

а) на повному переведенні обов'язкового загального навчання в Республіці в установленій законом термін;

б) плановому здійсненні ліквідації неписьменности та малописьменности трудящого населення;

в) максимальному поширенні та зміцненні наявної мережі професійних шкіл, дбаючи водночас про якісне підвищення продукції профшкіл, зокрема про те, щоб профшколи, готуючи учнів, мали на увазі не лише підготовку до вузу, а водночас дбали б про їх придатність і до практичного життя;

г) поруч з тим конче потрібно, щоб НКО вжив заходів до регулювання соціального складу установ масової освіти;

д) на посиленні боротьби що до негайної ліквідації дитячої безпритульності;

е) на вивченні справи бібліотечної мережі та налагодженні систематичного постачання периферійних бібліотек, особливо сільських і містечкових, необхідно передбачити спеціальні кошти в державному і місцевому бюджеті на поповнення робітничих і селянських бібліотек;

ж) поставити, як політичне і практичне завдання, підсилення шкільно-освітньої роботи серед сільгосп. пролетаріату (наймитів, то - що);

з) вважаючи на те, що завдання культурної революції неможливо здійснити без належного матеріального забезпечення культурного сектору, нарада вважає за конче потрібне піднести перед Центральним Урядом питання про підвищення розміру асигнувань по державному і місцевому бюджету на культурно-освітні справи.

Водночас мусить бути зосереджена увага всіх органів НКО на максимальному притягненні громадських коштів до справи культурно-освітнього будівництва.

Нарада визнає за конче потрібне дальше поліпшення матеріального стану робітників освіти.

5. Констатувати, що недостатня кваліфікація учительства може стати серйозною загрозою до здійснення загального навчання та завдання підвищити якість нашої школи, особливо шкіл першого концентру. Нарада рішуче підкреслює кончу потребу вжити негайних заходів до виявлення можливостей підготовки нових учителів для шкіл першого концентру, особливо для села. Зокрема треба провести по всіх округах заходи перепідготовки безробітних вчителів, а також використання тої безробітної інтелігенції, що через короточасні курси може набути кваліфікацію учителя.

Нарада вважає за потрібне, щоб кожна округова інспектура негайно виявила реальні можливості організації курсів перепідготовки учителів і в порозумінні зі спілкою приступила до їх відкриття з тим, щоб уже в наступному році можна було мати достатню кількість учителів для заповнення вакантних посад.

Одночасно Нарада визнає за конче потрібне підсилити громадську працю учителів серед широких кол трудящих.

6. Методична робота, як спосіб поліпшення якості педагогічного процесу, мусить бути поставлена в центрі уваги НКО, округових і районових інспектур, а також всіх робітників освіти.

НКО має залучити до методроботи широку масу освітніх робітників, переводячи конференції та наради в основних питаннях методики. В центрі — в ДНМК робота повинна позбавитись свого кабінетного формального характеру і провадитись в такому напрямку, щоб найголовніші, особливо масові методичні завдання, перевірялося в широких колах безпосередніх практичних робітників освіти.

7. Нарада визнає також за потрібне збільшити керівництво і контролю над роботою громадських наукових та методичних об'єднань, зокрема науково-педагогічної комісії при ВУАН та науково-педагогічного Т-ва, скеровуючи їх роботу в науково-дослідчому напрямку та забезпечуючи ідеологічний провід над цією роботою.

8. Зокрема відзначити, що програми для трудшколи недосить опрацьовано, переобтяжено зайвим матеріалом, вони не відповідають віковому розвитку дітей, а тому Нарада вважає, що програми треба переробити найближчим часом, використавши досвід роботи Окрметодкомів.

9. Нарада вважає, що пильну увагу треба звернути і на внесення коректив до навчальних планів і програмів педтехнікумів та ІНО, наближаючи їх до вимог, що ставить сучасний педагогічний процес, а, головним чином, в бік більшої підготовки до практичної праці.

10. Беручи на увагу те, що в багатьох профшколах, ФЗУ є значне число некваліфікованого та непридатного педперсоналу, Нарада, для підвищення якості праці та продукції в цих установах, вважає за потрібне перевести перегляд цього педперсоналу в масових установах профосвіти, з тим, щоб замінити його кваліфікованою педагогічною силою.

11. Констатуючи, що в наслідок автоматичного скорочення апарату не раз скорочувалося методистів, Нарада вважає за неправильне таке заведення методистів під рубрику адміністраторів і визнає цілком за неприпустиме скорочення цього кадру найпотрібнішої кваліфікації робітників-методистів. Нарада доручає НКО вжити найрішучіших заходів в цій справі через відповідні органи.

12. Нарада вважає за потрібне провести широку масову роботу в справі ознайомлення трудящих з основними завданнями виховання.

13. Для підвищення якості навчання в школах нарада вважає за необхідне, щоб усі округові й районові інспектори посилили увагу до справи обладнання шкільним учбовим приладдям: стан його є дуже загрозливий.

Нарада висловлює побажання, щоб округові інспектури взяли участь в роботі організованого за ініціативою НКО товариства Наочного приладдя, що ставить за своє завдання виробництво учбового обладнання для масових шкіл.

14. Визнаючи, що радіо є могутній засіб підвищення культури мас, Нарада вважає за потрібне звернути увагу всіх округових і районових інспектур на поширення справи радіомовлення з тим, щоб радіомовлення стало в руках органів освіти за постійний засіб освітньої роботи в школі і по за школою.

Нарада вважає, що справа центрального радіомовлення мусить бути зосереджена в центрі — НКО, а на місцях — в органах освіти. Беручи на увагу те, що питання про місцеперебування радіомовлення обговорюється нині і в інших Республіках і є думка про передачу його Наркомпоштелеві, Нарада вважає за потрібне зазначити, що передача

радіомовлення Наркомпоштелєві є шкідливе і неприпустиме для справи освіти явище. Такий напрям розв'язання справи спричиниться до позбавлення органів НКО величезного засобу культурно - освітньої роботи і до розбиття цієї роботи між органами освіти і Наркомпоштелє в той час, як Наркомпоштелє не має до того ані засобів, ані можливостей, ані уміння. Радіомовлення не є засіб зв'язку, а тому може бути лише при НКО.

Отже, Нарада рішуче заперечує проти думки що до передачі всього радіомовлення Наркомпоштелєві.

15. Уважно ознайомившись зі станом шкіл ФЗУ, а також з тим, що питання про ФЗУ нині переглядається в органах Держплану, ВРНГ і в інших центральних установах в напрямку виявлення системи ФЗУ і місця їх перебування, — Нарада вважає, що система ФЗУ на Україні є правильна і відповідає вимогам і завданням культурно - господарського будівництва. Школи ФЗУ повинні готувати не лише спеціаліста, вузького знавця деталей тої чи іншої справи, а водночас і культурного робітника. Система шкіл ФЗУ на Україні своєю установкою відповідає цьому завданню. Воно поруч з підвищенням технічного знання широких робітничих мас, зокрема молоді, має на меті підвищити і загально - культурний рівень робітничої класи.

Нарада заперечує проти перебудови системи шкіл ФЗУ на засадах ВРНГ; ВРНГ вважає, що ФЗУ насамперед мусить готувати майстрів і техніків, отже мусить бути зменшене число загально - освітніх дисциплін, а навчальний процес повинен бути зосереджений майже виключно на технічних дисциплінах.

Нарада вважає цю систему неправильною, що не відповідає завданням культурної революції і соціалістичного будівництва. Зріст виробничих сил можна провести, підвищуючи технічне знання робітничої маси, рівночасно з підвищенням її загального культурного рівня. В умовах нашої соціалістичної дійсності кожен робітник повинен бути не лише техніком, а і свідомим учасником виробничого соціалістичного процесу.

Нарада зазначає, що школи ФЗУ не можуть бути одірвані від єдиної системи соціалістичної освіти, а тому повинні перебувати під загальним адміністративно - методичним керівництвом НКО і його органів.

Нарада цілком приєднується до постанови РНК УСРР в цій справі.

16. Нарада також зазначає, що намагання органів ВРНГ взяти від НКО технічні ВУЗ'и є неправильне і шкідливе, бо відібрання деяких технічних вузів спричинилося б до дезорганізації системи освіти, до зламання її єдності і до цілої низки неприпустимих практичних труднощів в проф - тех - освіті.

Нарада відзначає, що завдання наблизити технічні вузи до вимог народнього господарства може і повинно бути розв'язано через наближення господарських органів до організації і роботи цих вузів. Отже ВУЗ'и мусять лишитися у віданні НКО.

17. Для раціоналізації роботи НКО і округових інспектур, Нарада вважає за потрібне поширити права округових та районних інспектур в тому напрямку, щоб розвантажити відповідно вищі керівничі організації од дрібних справ і передати їх до належних нижчих організацій, залишаючи за вищими організаціями право контролю і перевірки.

Нарада доручає НКО розробити в цій справі конкретні заходи як в найскорший час.

18. Нарада відзначає, що колдоговір між НКО та Профспілкою РОБОС є певним досягненням, воно унормовує роботу освітніх робітників шкільних установ.

Нарада вважає за необхідне, щоб НКО подбав про те, щоб цей колдоговір на цих самих засадах був переведений і на майбутній рік.

19. Нарада вважає за потрібне, щоб НКО подбав про те, щоб найближчого часу перевести унормування учбового навантаження для робітників місцевих освітніх установ, а також розробити відповідне положення про це разом із Спілкою Робосу.

20. Констатуючи правильне переведення національної шкільної політики, відзначити:

а) що процес українізації шкіл ще не цілком відповідає процентіві української людности в республіці;

б) що відсоток забезпечення російської нацменшости роснацшколою не лише відповідає відсоткові людности, а навіть і перевищує їх;

в) що серед українців ще значну кількість становить населення, що говорить мішаною російсько-українською мовою і що процес українізації їх іде повільним темпом;

г) що окремих дрібних національностей ще не досить забезпечено школою з рідною мовою. Діти цих нацменів здебільшого охоплюються російською школою.

Нарада, відзначаючи, що задоволення культ. потреб де яких малих нацменшостей (елінів, татар) є ще недостатне (відсутність вчителів, літератури то - що), вважає за потрібне дальше детальне виявлення стану культослугування цих відсталих нацменшостей по округах та вжиття заходів до піднесення задоволення їх культвимог відповідно до відсотку їхнього населення в Республіці.

б) В галузі 5-річного плану культосвітнього будівництва на терені УСРР за державн. і місцев. бюджетами

1. Всеукраїнська Нарада констатує, що зроблена Наркомосом аналіза сучасного стану Наросвіти і складений на її підставі перспективний 5-ти річний план (2-й варіант) в основному відповідає дійсному сучасному станові і реальним потребам на найближчий час.

2. Нарада водночас констатує, що накреслений НКО проект плану конкретизує і розв'язує завдання, що їх поставили в цій галузі XV Все-союзний, X Український З'їзд партії та постанови Ювілейної Сесії ЦВК СРСР і ВУЦВК.

3. Нарада вважає за цілком правильні основні принципи і цільові установки, покладені в основу побудови 5-ти річного перспективного плану культбудівництва на терені УСРР, зокрема:

а) ліквідацію неписьменности всього дорослого населення активного віку протягом наступного 5-ти річчя;

б) Переведення загального обов'язкового початкового навчання всіх дітей 8—11 річн. віку в термін, що його декретував Уряд, себ - то до 1929/30 р.

в) Повну негайну ліквідацію дитячої безпритульности й посилення боротьби з праволомством неповнолітніх.

г) Значне підсилення ланки масової профосвіти, через подвоєння кількості наявних учбових закладів і ліквідація розривів що є ще нині поміж кількістю семірічок і профшкіл та профшкіл і ВУЗів.

д) Зміцнення матеріальної бази наявної мережі ВУЗів та збільшення їхньої пропускнуї спроможности.

е) Підсилення процесу пролетаризації 7 річок, профшкіл і ВУЗів через поширення контингенту стипендіатів і збільшення розміру стипендій.

ж) Поширення мережі дошкільних установ соціального виховання.

з) Розвиток науково - дослідчої роботи для вивчення виробничих ресурсів, природних і культурних цінностей країни.

і) Забезпечення пролетарської зміни кадрам старих наукових робітників.

к) Кінофікація та радіофікація країни, протягом 5 - ти річчя і організація бібліотек по всіх населених пунктах, що мають сільради, протягом 3 - х років.

л) Дальше поглиблення будівництва національної культури в напрямі зведення існуючих культурно - історичних ножиць.

м) Підвищення зарплати всім категоріям робітників освіти з таким розрахунком, щоб на кінець 5 - річчя зарплата масових робітників освіти дорівнювала пересічній зарплаті виробничих груп робітників у промисловості щорічний зріст абсолютної суми зарплати при одночасному зменшенні питомої ваги фонду зарплати в загальному бюджеті.

III. Водночас Нарада відзначає, що де - які завдання в галузі культосвітнього будівництва в проекті II варіанту вимагають додаткової проробки і корегування в бік значного збільшення. Зокрема нарада відзначає, що попередній проект II варіанту не забезпечує потреб в галузі нового будівництва приміщень для установ масової народосвіти і передусім — шкільного будівництва.

Так само справа підготовки вчительських кадрів для потреб масової народосвіти вимагає зосередження спеціальної уваги, в зв'язку з переведенням плану загального навчання та запроектованим поширенням мережі 7 річок, проф. та політосвітніх шкільних закладів, і потребує відповідного забезпечення цієї справи у II варіанті 5 річн. плану, що не задовольняє потреб в цій галузі в належній мірі.

Нарада визнає за потрібне, щоб НКО та Окрнародосвіти, пророблюючи вдосконалений варіант 5 річного плану, забезпечили здійснення потрібних в цій справі планових завдань шляхом належного збільшення асигнувань за державним і місцевим бюджетами.

IV. Для реалізації 5 - ти річного плану, никресленого НКО, Нарада вважає за потрібне вжити таких організаційних заходів:

а) 5 - ти річний план, після апробації його контрольних цифр в Центрі, треба конкретизувати для кожної округи окремо і детально проробити в округових інспектурах народосвіти, базуючись на загальних вказівках НКО.

б) Урахувати ступінь участі окремих урядництв, установ та професійних, кооперативних і громадських організацій в цілому процесі культосвітнього будівництва та визначити їхню роллю і місце в загальній системі планування цієї справи на майбутнє 5 річчя.

в) Підсилити сектор кооперації громадських і професійних організацій в загальній системі культосвітнього будівництва та його фінансування.

г) Стягнути всі джерела, що фінансують культосвітнє будівництво, в орбіту загального планування матеріальної основи культосвітнього будівництва.

д) Взяти курс на максимальне використання наявних і вишукування нових джерел фінансування в прибутковій частині і перебудову та перегруповання видаткової частини цілого державного і місцевого бюджету в напрямкові забезпечення інтенсивного збільшення матеріальної основи культосвітнього будівництва не лише в абсолютних сумах, але і в темпі швидшому за загальний зріст цілого державного і місцевого бюджетів

е) Максимально ув'язати планові джерела з позаплановими (кошти населення, батьківські комітети, то - що).

ж) Розв'язати низку організаційних питань що до системи керування, планування і фінансування культосвітнього будівництва в напрямку як найширшого охоплення керуванням з боку НКО всього процесу культосвітнього будівництва та притягнення до участі в ньому найширшої радянської суспільності.

з) Відбити в плані всі принципи установки і матеріальні здобутки, що виникають із раціоналізації системи освіти та можливості її уніфікації.

і) Накреслити шляхи мобілізації найширшої пролетарської суспільності та зосередження її уваги на питаннях будівництва нової культури.

V. Ураховуючи потребу як найширше висвітлити перед найширшими колами радянської суспільності принципові засади, проблеми та завдання в галузі культосвітнього будівництва на терені УСРР на наступне 5 річчя,—Нарада вважає за потрібне, щоб питання 5 річного плану культосвітнього будівництва систематично обговорювалось на сторінках спеціальної як і широкої центральної та місцевої преси, а так само, щоб після остаточного зведення усього вдосконаленого плану, такий був би виданий НКО для широкого вжитку всіх учасників культосвітнього будівництва.

II. В галузі держбюджету

(на доповідь Заступника Наркома Освіти т. Приходько)

I. В сучасному стані освіти за державним бюджетом З'їзд констатує такі основні досягнення:

1) Зміцнення матеріальної бази держбюджетових установ та заходів, що виявились в значному рості асигнувань на освітні справи за державним бюджетом взагалі і зокрема асигнувань на такі капітальні вкладання, як наукові потреби та учбова частина, а також нове будівництво і капітальний ремонт, і так само на матеріальне забезпечення пролетарської частини студентства й аспірантури.

2) Стабілізацію мережі стаціонарних установ, що її скеровано на повне охоплення й зосередження в Наркомосі основних командних висот що до керування цілою справою народньої освіти й культурного будівництва Республіки.

3) Зміцнення ув'язки виробничих планів держбюджетових установ НКО з вимогами народнього господарства й культурного будівництва на високо-кваліфіковану силу.

4) Загальне поліпшення якості і ефективності роботи стаціонарних держбюджетових установ НКО в виконанні основних завдань, поставлених перед усіма установами, що виявилось:

а) в низці методичних досягнень.

б) у зміцненні ідеологічної бази культурного і соціалістичного будівництва Республіки через пролетарізацію освітніх наукових закладів.

II. Поруч з цим з'їзд відзначає, що ті досягнення в стані народньої освіти за держбюджетом, які є на цей день, ще недостатні і що невідкладні завдання реконструкції народнього господарства і культурного будівництва країни вимагають таких основних заходів:

1) Темп загального росту асигнувань на народню освіту з держбюджету, що на цей день ще ледве дорівнює темпові зростання всього бюджету, треба значно підсилити.

2) Індустріялізація країни висовує найневідкладніше завдання— підготовку висококваліфікованих фахівців. Цього завдання не можна

здійснити в межах нормального росту бюджету НКО. Потрібні окремі спеціальні асигнування з фондів союзного Уряду і промисловости.

3) Щоб піднести якість роботи наукових і учбових закладів до потреб народнього господарства і завдань соціалістичного будівництва та індустріалізації країни,— треба якомога збільшити асигнування на науково і навчально-виробничі потреби й капітальні вкладення установ та обладнати їх відповідно до найновіших досягнень науки й техніки.

4) Щоб забезпечити повністю пролетарізацію вищої школи й наукових установ і утворити нормальні умови підготовки фахівців з робітників і селян, треба якомога підсилити асигнування на матеріальне забезпечення пролетарської частини студентства та аспірантури, збільшуючи розмір та число стипендій. Одночасно треба вжити всіх заходів до поліпшення житлових умов пролетарського студентства, притягаючи до участі в будівництві студгуртожитків, крім асигнувань з держбюджету, і кошти Окрвиконкомів в повній відповідності з постановами ВУЦВК та РНК.

5) Щоб забезпечити нормальне проведення загального навчання — треба в належній мірі збільшити контингент прийому й пропускну спроможність педагогічних ВУЗів.

6) Щоб стимулювати розгортання мережі профшкіл, треба підсилити асигнування з держбюджету на субсидії по лінії масової профосвіти.

7) Щоб забезпечити установи найбільш кваліфікованою силою і поліпшити умови роботи взагалі, треба підвищити зарплату наукового персоналу і особливо педробітників ВУЗів.

III. Приймаючи до уваги, що за умовами виробництва НКОосу, при реалізації затвердженого бюджету, більша частина коштів потрібна в першому півріччі, визнати за необхідне, щоб НКФін ужив всіх заходів до виконання постанови РНК від 26/IV — ц. р. що до відпуску кредитів НКОосу, а саме: щоб при побудові бюджетового і касового плану НКФін передбачив для Наркомосвіти відпуск в 1 та 2 кварталах всіх сум, призначених на ці квартали за кошторисом, а по сезонних витратах і передовсім на учбову й наукову частину — відпуск коштів в 1 півріччі переводив в підсиленому розмірі за рахунок 2-го півріччя.

III. В галузі місцбюджету та самодіяльного фонду населення

(на доповідь Члена Колегії НКО т. Бутвина)

IV. Всеукраїнська Нарада в справі Наросвіти відзначає, що:

1) Сучасні умови розвитку матеріальної основи Наросвіти за місцбюджетом, який фінансує основні підступи соціалістичного культосвітнього будівництва — змушують звернути особливу увагу всіх органів і широкого суспільства на цю ділянку культосвітнього фонду НКО.

2) В розвиткові матеріальної основи масової наросвіти за місцбюджетом за 3 останні роки Нарада констатує наявність таких негативних тенденцій і процесів:

а) Загання темпу зросту асигнувань на наросвіту майже по всіх округах і відставання майже в половині округ розвитку бюджету наросвіти від місцбюджету в цілому.

б) Збільшення питомої ваги фонду зарплати в бюджеті наросвіти.

в) Зменшення за останні два роки абсолютної суми надвишки до бюджету Наросвіти в порядку природнього його зросту.

г) Загаяння темпу розвитку найважливіших галузей роботи НКО і скорочення мережі по де-яких ділянках (лікнеп, індустр. школи, комісії, колектори і т. інш).

д) Дуже повільне піднесення абсолютних і пересічних показників кількості і якості забезпечення потреб народів по всіх округах УСРР і погіршення де-яких показників у 27/28 р. по окремих округах і економічних районах.

е) Величезні коливання (поміж мінімумом і максимумом) кількісних і особливо якісних показників рівня забезпечення потреб в галузі народів по окремих округах і економічних районах УСРР і збільшення розриву поміж загально-українським і округовими показниками по низці округ.

Ці тенденції створюють певну загрозу дальшому плановому розвитку справи масової народів, особливо тепер, коли народів майже цілковито вичерпала старі основні капітали (приміщення, обладнання, кадри старих викладачів) і змушена перейти до реконструкції своєї матеріальної бази і вкладення нових основних капіталів.

Нарада вважає за потрібне посилити роботу НКО і ОкрНО на цій ділянці культосвітнього будівництва в напрямкові найскоршої рішучої ліквідації вищезгаданих тенденцій і процесів та зміцнення матеріальної бази Народів, шляхом раціоналізації її бюджету і належного збільшення асигнувань для забезпечення завдань, що їх ставить на порядок денний проблема індустріалізації країни і гасло культурної революції.

III. Нарада цілковито схвалює, як єдино правильну й скеровану на дійсну активізацію бюджету народів, принципову установку НКО що до взаємин поміж двома основними складовими частками культосвітнього фонду за місцбюджетом: фондом зарплати з одного боку і виробничо-операційними витратами та капітальними вкладеннями з другого.

Нарада вважає, що вже бюджет 28/29 р., як і бюджет усіх дальших років — мусить бути зобов'язково збудований так, щоб, не протиставляючи питання про дальше піднесення ставок зарплати робітникам освіти — питанню якості — фонд зарплати в цілому бюджеті народів обов'язково знижувався б за своєю питомою вагою, а інші операційні виробничі витрати, і передусім учбові витрати, значно збільшили б % своєї участі у бюджеті. Нарада підкреслює, що основною установкою під час планування бюджету 28/29 р. мусить бути рішуче поліпшення якості забезпечення, а тим самим і роботи установ масової народів.

IV. Констатує, що питома вага асигнувань за місцбюджетом в загальній сумі асигнувань з усіх джерел фінансування масової культ і політосвітньої роботи в належній мірі забезпечує за НКО і Окрнародів їхню провідну роль і планове керівництво в цій справі — Нарада відзначає водночас недостатню участь і ув'язку в будівництві і фінансуванні інших установ і організацій — і передусім кооперації, громадських організацій й профспілок, а також організованої в об'єднання людности (по містах).

В умовах сучасної недостатності бюджетових коштів для забезпечення всіх величезних завдань, що стоять перед НКО, а також і для притягнення до щільної участі в культосвітньому будівництві найширших шарів пролетарської суспільности, — на цей бік справи належить звернути спеціальну увагу всіх учасників культосвітнього будівництва на терені УСРР.

Нарада доручає НКО та Окрнародів вжити належних негайних заходів до найповнішої мобілізації ініціативи широкої професійної,

кооперативної і громадської суспільності й притягнення її коштів до участі в культосвітньому будівництві по містах і селах УСРР.

У. Відзначаючи, що одною з найбільших перешкод планового розвитку справи масової народної освіти по окремих округах є величезне коливання кількісних і якісних показників забезпечення потреб народної освіти по окремих округах—Нарада доручає НКО і ОкрІНО, проектуючи бюджети майбутніх років, звернути на це особливу увагу.

VI. Нарада відзначає розробку Наркомосом в ц/році докладної аналізи та системи пересічних показників кількісного і якісного забезпечення потреб народної освіти по всіх округах УСРР, що на них мають базуватися ОкрІНО, проектуючи бюджети 1928—29 року.

Разом з цим Нарада доручає НКОсові розробити стандартні норми витрат по профшколах.

VII. Схвалюючи твердо лінію, що її узяв Наркомос в боротьбі за контрольні цифри і директивні вказівки до складання місцбюджету минулого і поточного року, а також ставки зарплати і норми госп. операційних витрат, і констатує, що ухвалена за пропозицією НКО постановка РНК УСРР з 31/V—ц.р. про складання місцбюджету 28—29 р. в галузі Народної освіти в основному відповідає найпекучішим потребам місць в галузі масової народної освіти,—Нарада доручає Окрнародосвітам вжити всіх заходів до того, щоб усі ухвалені в цій та попередніх постановках ВУЦВК'у та РНК вказівки Уряду до місцевих органів були своєчасно і повністю взяті до уваги під час складання округами місцбюджету 28—29 р. Зокрема нарада звертає увагу ОкрІНО на цілковиту потребу повного забезпечення коштами місцбюджету 10% надвишок за вислугу років сільським вчителям шкіл Соцвиху (декрет ВУЦВКу, РНК 5/VIII—26 р.), а також максимального забезпечення тих завдань, що їх запропонував до здійснення РНК УСРР у вищезгаданій постанові з 31/V ц. р.:

а) забезпечити посилення темпу розвитку установ і заходів НКО, що його досягнуто в ц/році.

б) Збільшити кредити на якість забезпечення потреб та роботи, забезпечуючи водночас поширення мережі, в межах планів Урядництва, що їх ствердить Уряд для 1928—29 р., і в межах росту бюджету округ.

Окрему увагу на забезпечення соц-культурних потреб села звернути округам: Глухівській, Кременчуцькій, Лубенській, Прилуцькій, Полтавській, Роменській, Б.—Церківській, Бердичівській, Вінницькій, Уманській, Шевченківській, Зінов'ївській, Криворізькій, Миколаївській, Першотравенській, старобільській і Херсонській.

а) Збільшити кошти центр. шкільно-будівельного фонду для допомоги ОкрВІКам на шкільне будівництво, зокрема в гірнопромислових районах.

г) Ставки зарплати, як правило, стабілізувати, припускаючи корективи на бік збільшення де-яким категоріям соц-культурн. та низов. адмінстр. робітникам, що їх зарплата зараз відстає від зарплати інших категорій.

д) Забезпечити достатнє розгортання мережі шкіл I-го концентру відповідно до плану загального навчання, звернувши на це окрему увагу таких округ: Старобільської, Шевченківської, Роменської, Першотравенської, Кременчуцької, Лубенської, Прилуцької, Глухівської, Конопольської, Чернігівської, Зінов'ївської, Першотравенської, Кам'янецької і Запорізької.

е) Виділити кошти на поширення мережі установ Профосвіти і поліпшення якості їхньої роботи, зокрема на куст-пром. школи.

ж) Розгорнути мережу підготовчих груп при профшколах і технікумах для наймитів, забезпечивши як ті, так і другі з коштів місцбюджету.

з) Піднести витрати на боротьбу з неписьменністю і впорядкування цієї справи.

і) Не зменшуючи темпу розгортання II концентру 7 річок, передусім у робітничих районах та на селі, забезпечити можливість навчання в 7 річках дітей найбіднішого селянства, для чого відпустити достатні кошти на стипендії учням.

к) Забезпечити коштами місцбюджету стаж і практику.

л) Не припускати скорочення вмістимости д/будинків та випуску з них непідготованих до практичного життя дітей, для чого відпустити потрібні кошти на виробничі бази при дитбудинках.

м) Рішуче збільшити кредити за місцбюджетом на бібліотечну справу, кіно і радіофікацію села, а також стимулювання розвитку місцевих та культосвітніх організацій.

н) Передбачити за місцбюджетом потрібні кошти на участь ОВІКів у витратах НКО на спорудження і ремонт студентських гуртожитків.

Крім того, беручи до уваги величезне значіння, що має для справи загального навчання шкільне будівництво і зокрема потреба вивчити досвід перших років шкільного будівництва в округах,— Нарада звертає особливу увагу Окрнаросвіти на необхідність своєчасної подачі до НКО ухваленного РНК УСРР від 31/V ц. р. звіту про шкільне будівництво (за формами НКО).

VIII. Констатуючи величезне політичне й економічне значіння, що його має для дальшого розвитку масової наросвіти на селі кампанія самооподаткування людности та значність зібраної на потреби Наросвіти (передусім на нове будівництво) суми,— Нарада пропонує округовим і районним інспектурам вжити всіх заходів до дальшого розвитку самодіяльности населення в цій галузі.

Ураховуючи досвід поточного року та ті негативні явища, що перешкоджають повному й ефективному використанню зібраних коштів, Нарада доручає НКО, а головне ОкрІНО й РайІНО, зараз же розпочати роботу у справі розгортання кампанії майбутнього року на засадах, що їх в свій час визначив НКО.

Разом з цим Нарада вважає за обов'язкове, щоб і в разі перегляду постанов та зміни цільових призначень зібраних на наросвіту сум кошти від самооподаткування було направлено знову виключно на потреби наросвіти, припускаючи в таких випадках об'єднання коштів де-кількох селищ в межах одного району для здійснення завдань, що вимагають значних коштів (будівництво шкіл).

IX. Відзначаючи, що одною з найбільших перешкод для дальшого розвитку масової наросвіти—і передусім переведення плану загального навчання—є відсутність належних приміщень та брак коштів в місцевому бюджеті для спорудження нових приміщень та капітального устаткування,—Нарада відзначає позитивні наслідки відпуску коштів на шкільне будівництво в цьому році з держбюджету, а також постанов Уряду і УСРР про участь промисловости в будівництві шкіл.

Нарада доручає Наркомосові та Окріно з особливою увагою поставитись до питання про забезпечення школами промрайону і вжити всіх заходів, щоб до промфінплану Республіканської і Союзної промисловости на 1928—29 р. було-б обов'язково внесено на шкільне будівництво в цих районах максимально можливі асигнування.

Водночас Нарада доручає Наркомосові вжити заходів до рішучого збільшення асигнувань центрального шкільного фонду за рахунок

коштів фонду регулювання і держбюджету УСРР, а також до відпуску округам достанього банківського довготермінового кредиту.

З метою найдоцільнішого використання коштів на шкільне будівництво, Нарада вважає за необхідне доручити НКО вжити всіх заходів до того, щоб кошти з центрального фонду на шкільне будівництво відпускались НКФіном для округ до початку будівельного сезону, коли можна на найвигідніших умовах заготовити необхідні будівельні матеріали.

Поруч з цим Нарада доручає Наркомосові порушити перед Урядом питання про відпуск в складі держбюджету окремого фонду на допомогу округам в справі будівництва і обладнання профшкіл та кустпромшкіл.

X. Щоб забезпечити органічну єдність принципів установок та належно погоджувати конкретні плани НКО й Окрнаросвіти в галузі масової наросвіти, а це набуває особливого значіння в світлі тих виключно важливих і відповідальних завдань, які повстають перед НКО та його місцевими органами на наступне 5 річчя і передусім на 1928—29 операц. бюдж. р.,—Нарада вважає за потрібне посилити безпосередній обопільний зв'язок поміж НКО та Окрінспектурами, надавши йому характер ділової функціональної щільності і певної систематичности, а так само встановити щільний зв'язок з усіма організаціями (професійними, кооперативними, громадськими тощо), що беруть участь в культосвітньому будівництві.

Нарада особливо підкреслює кончу потребу такого найщільнішого зв'язку, шляхом систематичного інструктивно-інформаційного листування та особистого відвідування протягом усього часу проектування та проходження контрольних цифр і бюджету на 1928—29 р., а також удосконаленого варіанту 5 річного перспективного плану в галузі масової наросвіти.

XI. Відзначаючи недостатнє висвітлення в спеціальній і широкій центральній та місцевій періодичній пресі питань масового культосвітнього будівництва, а передусім його матеріальної основи, а тим самим і недостатній зв'язок через пресу із найширшими колами радянської суспільности,—Нарада вважає за потрібне звернути особливу увагу НКО та його місцевих органів на кончу потребу інтенсивного розгортання роботи в цій галузі.

Зокрема Нарада визначає за потрібне посилити висвітлення цих питань в щотижневому додатку до газети „Народній учитель“—„Виробнича думка“, що безпосередньо зв'язана з найширшими шарами робітників освіти.

Водночас беручи до уваги скрутний матеріальний стан цього щотижневника, що загрожує його дальшому існуванню, Нарада вважає за потрібне посилити його матеріальну базу шляхом прийняття його на дотацію з боку держбюджету.

XII. Констатуючи велике значіння, що його мають в організації освітянської суспільности і її виробничої думки, а також в справі піднесення загального культурного рівня робітників освіти Будинки Робітників Освіти (в окрцентрах та районах),— а водночас і недостатню їхню матеріальну базу, що перешкоджає розгортанню роботи останіх,—Нарада вважає за конче потрібне прийняття їх на утримання з місцбюджету.

Нарада доручає НКОсові поставити перед Центральними органами питання про внесення відповідних корективів в цій справі до теперішнього „Положення про місцеві фінанси УСРР“.

IV. Резолюція на доповідь про передумови культурної революції

1. Проблема культурної революції потребує деяких передумов, що без них за неї не можна говорити конкретно. Вихідною її передумовою є бурхливий зріст нашого соціалістичного будівництва в галузі господарчій. Саме воно висунуло на чільне місце потребу культурної революції. Проте, поруч із цією передумовою, потрібна перебудова соціальних взаємин, боротьба за нову людину, новий побут проти огидної соціальної і культурної спадщини.

Не зважаючи на величезний поступ наперед в наслідок Жовтневої революції, наша країна все ще нараховує величезні кадри неписьменної людности. Поруч із неписьменністю ми маємо все ще незліквідовану дитячу безпритульність, розвиток хуліганства серед дітей, а поміж батьків традиційне піяцтво, релігійні забобони, антисемітизм і це як серед селян, так і робітників. Звичайно, батьківська маса своїм впливом знижує виховний ефект радянської школи.

2. Складовою частиною культурної революції на Україні мусить стати успішне розв'язання національного питання. Тут ми стоїмо на правдивому шляху, проте маємо справу з важкою спадщиною старого режиму.

Ми її ще не подолали. Розв'язуючи в галузі культурного будівництва національну проблему, треба утворити міцний український культурний процес, підіймаючи водночас раніш пригнічені нацменшості, сприяючи їхньому культурному піднесенню у властивій кожній з них національній формі, спрямовуючи скрізь їхні культурні зусилля у пролетарське річище.

Маючи величезні досягнення в утворенні українського культурного процесу, в той самий час мусимо й далі боротися за українську культуру. Культурний рівень широких селянських мас ще далеко не відповідає завданням соціалістичного будівництва; приєднання пролетарських мас України до укр. культурного процесу ще не закінчене.

З культурною спадщиною царської русифікації ще треба вперто боротися, перемагаючи перешкоди як об'єктивного, так і суб'єктивного порядку, намагаючись втягнути до укр. культурного процесу дезукраїнізовані ще за старих часів робітничі маси та усуваючи розбіжності і хиби в культурному поступі нацменшостей, прагнучи до встановлення правильних співвідносин на цій ділянці культурного будівництва і по лінії навчання рідною мовою і по лінії ліквідації неписьменности взагалі.

3. В процесі утворення української культури вже нині Укр. Соц. Рад. Республіка править за центр тяжіння українських трудящих мас, що живуть за межами радянської України так на терені СРСР, як і по той бік радянського кордону. Треба, щоб наше культурне будівництво що раз більше захоплювало цих українців своїм змістом та напрямком та щоб радянський культурний процес на Україні набував чим раз більшої інтернаціональної бази. Тому потрібне тверде пролетарське керівництво справою соціального виховання дітей, зокрема шкільною.

4. План соцвиху мусить базуватися на систематичному 100% - му щорічному охопленні відповідних дитячих кадрів загально - приступною та обов'язковою школою 4 - річкою, щоб зліквідувати в найкоротший термін самі джерела неписьменности в нашій країні; цей план мусить як найшвидче зліквідувати й дитячу безпритульність та охопити дитинство системою комуністичного впливу в такий спосіб, щоб була виключена всяка можливість будь - якого повороту до минулого. Робота

НКО та його органів на місцях у цьому напрямі мусить стати по культурній лінії міцною гарантією непорушності завойовань Жовтня.

5. Отжи ми маємо працю органів народвіти по двох лініях: загально-присупного та обов'язкового навчання дітей в школі, і лінію позашкільних заходів, застосованих до дитячої маси.

I. Загально-присупне та обов'язкове навчання

6. По лінії загально-обов'язкового навчання треба вживати дальших заходів до усунення явищ культурного розриву між містом та селом взагалі, між пролетаріатом та селянством зокрема; між окремими районами України, між чоловіками і жінками, прагнучи до рівномірного 100% охоплення дітей 8—11 років обов'язковою 4-х річною школою,

7. У зв'язку з цим Нарада рішуче висловлюється проти зниження терміну обов'язкової початкової освіти, вважаючи 4-річну школу за цілком здійсниму на Україні в призначений законом термін, маючи в перспективі заведення на Україні, після повної реалізації 4-річного навчання, 7-річної загально-присупної та обов'язкової школи.

8. Констатуючи на протязі останніх 2 років зріст загально-обов'язкового навчання в низці округ, Нарада визнає за потрібне вжити всіх організаційних та фінансових заходів для його здійснення на протязі 2 останніх років чинности закону.

Для того нарада вважає за потрібне:

а) переглянути в кожній окрузі карту шкільних районів з тим, щоб охопити школою всі без винятку залюднені пункти кожного району.

б) Нові шкільні комплекти розгортати з таким розрахунком, щоб здійснити 100% охоплення 8-річних дітей за законом з тим, щоб 1929—30 року не залишилось поза школою жодної 8-літньої дитини.

в) Одночасно подбати про утворення потрібної кількості лікнепів соцвихівського віку з тим, щоб до 1930/31 року охопити ними останні залишки неписьменних дітей народження 17/18 року.

г) Маючи на меті раціоналізацію мережі загального навчання, ставитись обережно до відкриття нових 7-річок, підтягуючи дуже відсталі округи до встановленої в законі норми, зосереджуючи головну увагу на рівномірному охопленні школою 4-річкою 8-літок народження 1920/21 року та розгортаючи існуючі 3-х річки в 4-річки. Що до відкритих вже 7-річок, то слід в першу чергу розгортати неповні 7-річки в повні.

д) Разом з тим усунути явища неправильної комбінації груп в однокомплектних школах, припускаючи лише комбінацію першої з третьою та другої з четвертою з прийомом дітей через рік.

е) З метою тієї ж раціоналізації припускати у виняткових випадках випуск з третьої групи переростків старших за 12 років.

9. Головним завданням що до 7-річок є на наступні роки забезпечення ними в першу чергу робітничих районів, орієнтуючись в майбутньому на загально-присупну обов'язкову для всіх 7-річну школу. Доручити НКО піднести клопотання перед урядом УССР видати окрему постанову про обов'язкове розгортання семіричок в робітничих районах.

10. Забезпечення цих заходів учительською силою потрібує де-яких виняткового порядку заходів, а саме:

а) використання як найповніш наявних кадрів безробітних вчителів, організуючи влітку прискорені курси перекваліфікації;

б) забезпечення цих учителів для пересування їх на село підйомними, кватирою, опаленням, освітленням.

в) перегляду зайнятих в шкільному виробництві учителів, особливо міських та районних 7-річок, з метою пересунення зайвої частини їх в низові школи.

г) організації в кожній окрузі двохмісячних курсів прискореної педагогічної кваліфікації безробітних розумової праці з наступним використанням їх переважно по соцвихівських лікнепах.

д) організації довгочасних курсів педагогічної кваліфікації безробітних розумової праці.

е) організації в містах скупчення цих безробітних (Харків, Київ, Одеса, Дніпропетровск) короткочасних курсів для постачання учителів маломісним округам.

11. Щоб забезпечити охопленням школою 4-х річкою та 7-річкою в першу чергу пролетарських, батрацьких та бідняцьких дітей, поставити за обов'язок районної інспектури і кожного учителя не тільки точну реєстрацію кожного випадку залишення учнем школи, а і організацію на громадських засадах фонду допомоги цій бідноті для забезпечення фактичного одвідування нею школи. Цей фонд має бути по селах утворений в кожній школі по лінії комітету сприяння і при сільрадах по лінії друзів дітей і фондів самообкладання населення в розпорядженні культкомісії сільрад (на селі) та секції народів міськрад (в місті).

12. Для забезпечення пролетарського батрацького та бідняцького складу учнів старшого концентру, крім заходів, зазначених в попередньому пункті, необхідно визначити в місцевому бюджеті округовому, як і районному, потрібну кількість стипендій, організувати гуртожитки для найбідніших дітей з далеких осель або підвоз там, де недоцільно організувати гуртожитки.

13. Широко розгорнути в школах справу гарячих сніданків.

14. Констатуючи певні досягнення в справі формальних знань учнів і в той же час занепад політичного виховання дитинства (УНР і всякі інші шовіністичні організації: єврейські, польські, німецькі), Народа вважає за потрібне звернути як найпильнішу увагу на політичне виховання дитинства, що перебуває в школі, а саме:

а) інспектурі народів по своїй лінії вжити всіх заходів до максимального сприяння нормальному розвитку дитячого комруху та забезпечення його політичного впливу на всю масу дитинства—в першу чергу школярів. За провідний матеріал в цій справі мусять стати остання постанова ЦК КП(б)У в справі комдитруху.

б) Налагодити громадсько-корисну роботу школи.

в) виправити бюрократичні збочення в роботі шкільного дитячого самоврядування зберігаючи існуючі його форми, вливаючи в оці форми повний зміст, перетворюючи самоврядування в шкільний центр дитячої самодіяльності.

г) сприяти розвитку в школі дитячих гуртків (юних натуралістів, моделістів, радіоаматорів то-що) і клубно-масової роботи.

д) розвивати шкільну кооперацію не лише в формах споживчих, а й виробничих об'єднань (меліоративні товариства, кооперативні, палітурні, теслярні то-що).

е) Звернути увагу на збільшення участі педагогів в роботі дит. кооперативів, посилюючи кооператосвітню працю серед дітей та не припускаючи відриву шкільної кооперації від комдитруху.

ж) вжити заходів до поповнення дитячих книгозбірень дитячими книжками радянського видання, водночас вживаючи заходів та вилучаючи з книгозбірень залишки шкідливих книжок.

з) поставити в школі на належну височінь антирелігійне виховання дітей.

і) Наркомосові вжити всіх заходів, щоб до початку наступного року було видруковано підручники суспільствознавства для 5, 6 та 7 груп.

15 Нарада підтверджує курс НКО що до рішучого поширення мережі фабрично заводських 7-річок (ФЗС), перетворення всіх сільських 7-річок в агрономізовані 6-річки та розгорнення надалі мережі шкіл селянської молоді. Разом з утворенням денних ШСМ та агрономізацією 7-річок необхідно утворити широку мережу вечірніх ШСМ.

Водночас Нарада звертає особливу увагу органів Наросвіти та робітників шкіл на те, щоб кожна ШСМ та агрономізована 7-річка на практиці були дійсно пристосовані в усій своїй роботі до сучасних завдань поширення колективізації села та зміцнення колгоспів.

16. НКО вжити заходів до забезпечення всіх вечірніх ШСМ та ФЗС програмовим матеріалом до початку наступного року, а також скласти положення про Вечірні ШСМ.

17. НКО та Окріно вжити заходів до поширення в школі активних методів праці з дітьми та забезпечення школи наочним приладдям і підручниками в достатній мірі.

18. ДНМК негайно розпочати перегляд програм Соцвиху для їх ґрунтовної переробки та розвантаження.

19. Перекваліфікуючи учительські кадри, НКО звернути увагу на їх політичне переозброєння.

20. ДНМК продовжувати роботу вдосконалення підручників Соцвиху з метою їх повного пристосування до програм.

21. НКО та Окріно вжити заходів до оздоровлення дитмаси, її фізичного та естетичного виховання.

22. По лінії шкіл нацмену НКО вжити заходів до забезпечення учительською силою нацменівських закладів, особливо польських та греко-елінських.

23. З огляду на перевантаження програм нацменівських шкіл чужими мовами, Нарада вважає за доцільне зовсім усунути з навчальних планів російську мову і зберегти її лише в факультативній формі в старшому концентрі.

24. В зв'язку з занепадом політичного виховання в школі та запануванням формальної дисципліни в багатьох школах спостерігається відновлення старого шкільного режиму примусової дисципліни, а в поодиноких школах — навіть фізичних кар. Нарада вважає за потрібне боротися з цими огидними явищами в найрішучішій формі.

25. Водночас Нарада вважає за потрібне систематично вилучати з нормальних груп школи розумово-відсталіх та важких у вихованні відношенні дітей, утворюючи для них окремі допоміжні групи.

26. Дошкільне виховання стоїть у нас досі не гаразд в кількісному відношенні.

В основу дальшого розгортання цієї справи треба покласти за-саду охоплення бездоглядних дітей, в першу чергу пролетарів, зайнятих на виробництві. До утворення дит. садків слід притягти увагу широких громадських кол: профспілок, кооперації, т-в „Допомога“, житлокоопів то-що.

Улітку за допомогою тих же організацій слід відчиняти в пролетарських кварталах дитячі літні майданчики.

Треба звернути увагу на утворення диткімнат при робітничих клубах, житлокооплах, великих підприємствах, де працює багато жінок, це не вимагатиме багато коштів і багато сил і дасть велику поміч

жінці робітниці, як підчас роботи, так і підчас виконання нею громадських обов'язків або піднесення своєї самоосвіти.

Для збільшення кадрів робітників дошкільних установ та підвищення їх кваліфікації — НКО і ОІНО — організувати курси перепідготовки робітників дошкільних установ.

II. Система позашкільних заходів соцвиху та боротьба з дит. безпритульністю

28. Поруч з занепадом виховної роботи в школі та дит. комуністичного руху останнім часом спостерігається зріст активності ворожих радянській виховній системі соціальних верств, що намагаються в школі і поза школою опанувати дитинством та протиставити свою систему виховання радянській комуністичній. Наявність незліквідованої ще дит. безпритульності, що має свої коріння в чинниках економічного порядку, є показчик того, що в галузі виховання дитинства в цілому у нас не все гаразд.

29. Нарада вважає за необхідне накреслити систему заходів до підвищення комуністичного впливу на дитячу масу, особливо через розвиток піонерської організації, так і до ліквідації безпритульності в найкоротший термін.

30. Що до ліквідації дит. безпритульності Нарада визнає на необхідне якнайскорше провести в життя внесений НКО на затвердження РНК проєкт, що усуває паралелізм в роботі різних органів та організацій в справі боротьби з дит. безпритульністю і намічає низку конкретних заходів до її завершення.

Разом з тим Нарада звертає особливу увагу на необхідність широкого розвитку профілактичних заходів попередження дит. безпритульності. Тут на першому плані стоїть робота обліку дитинства, що знаходиться в небезпечному що до безпритульності стані. Необхідно вжити таких заходів:

а) упорядкувати комісії в справі неповнолітніх, особливо на селі та в округових центрах з великою кількістю неповнолітніх праволонців.

б) розвинути роботу цих комісій в справі юридичної консультації населення в питаннях дитячого права.

в) взяти на облік дітей, розтошованих по селянських та кустарських сім'ях на трудове виховання, та систематично стежити за тим, щоб їх трудове виховання не перетворювалося в незаконну експлоатацію.

г) стежити за правильним здійсненням опіки над сиротами, перевіряти цю справу.

д) поставити в відповідних органах питання про передачу справи опіки над неповнолітніми до органів НКО.

е) систематично притягувати до судової відповідальності батьків, що зловмисно не виконують своїх батьківських обов'язків та спричиняються до збільшення дитячої безпритульності.

ж) Нарада, констатуючи не досить уважне ставлення ЦКПД та ДД і їх органів на місцях до справи вилучення підлітків з дитячих будинків, вважає за неприпустиме серед року відбирати стипендії й затримувати справу матеріальної допомоги підліткам, як то було в минулій практиці згаданих організацій.

31. Поруч із наміченими заходами Нарада вважає за потрібне таке:

а) збільшити видання дит літератури.

б) поширити мережу дит. театрів.

в) приступити до утворення дит. кіно-фільм та організації дит. кіно.

г) поширити дитячі літні майдани.

д) поповнити дит. книгозбірні та упорядкувати їх мережу, підпорядкувавши її Соцвихові.

е) взяти курс на утворення дит. клубів по великих містах та робітничих районах.

32. Зважаючи на значну потребу пед. робітників серед дефективного дитинства, доручити НКО розробити питання про підготовку їх при медичних педагогічних ВУЗ'ах.

33. Доручити НКО розробити питання про спеціальні підручники й методику праці в дит. будинках. До системи перепідготовки внести — перепідготовку робітників дит. будинків.

V. Резолюція на доповідь про стан та перспективи масової профосвіти

1) Диспропорція між задоволенням потреб соціалістичного господарства і кількісним та якісним станом школи масової профосвіти не дає жодних підстав вважати мережу масової професійної освіти стабільною особливо, коли зважити, що профшкола, як середня ланка системи освіти, дає також кадри молоді, з якої комплектується абітурієнти ВУЗ'ів. По всій лінії професійної освіти, відповідно до 5-річного плану шкільного будівництва, треба поширювати кількість шкіл, особливо індустріальних, зокрема ВРПШ, кустарно-промислових та сільсько-господарських.

Поруч з тим треба вжити негайних заходів до якісного поліпшення школи, її устаткування (лабораторій, кабінетів, навчальні майстерні, досвідні поля, метеорологічні станції то-що), добору педагогічного персоналу і поліпшення матеріального стану учнів з робітників та селянської бідноти.

В межах своїх цільових установок школи повинні поставити за головне завдання підготовку робітників для обслуговування усупільного сектора народнього господарства.

Кількісне поширення та якісне поліпшення школи належить провадити, глибше вивчаючи потреби виробництва, як УСРР в цілому, так і окремих районів. Кожна школа повинна стати за культурний центр свого району. Школи ФЗУ та Гірпромуча повинні бути закріплені в системі народньої освіти і надалі, як основна форма підготовки кваліфікованої робочої сили. В міру створення достатніх кадрів з дітей пролетаріату, що мають освіту за 7-річку — школи ФЗУ повинні будуватись над 7-річкою. Перехід шкіл на базу 7-річки в кожному окремому випадку повинен бути обґрунтований місцевими даними — питання про ці зміни повинно бути обговорене на зібраннях робітників.

Нарада звертає особливу увагу НКО, місцевих органів народньої освіти та робітників шкіл на пристосування шкіл до процесів реконструкції господарства. Школи ФЗУ повинні готувати робітників як масової кваліфікації так і високої кваліфікації, а також на перехідний період та підготовляти і кваліфіковану робочу силу універсального типу (токаря, слюсар і т. інш.).

Органи Наросвіти спільно з госп. органами повинні також вжити всіх заходів до переобладнання шкіл та забезпечення виробничого навчання в цілому відповідно до вимог господарства.

Визнати також за неприпустиме скорочення терміну навчання по школах ФЗУ.

2) Справа якісного поліпшення школи повинна базуватись на цілком твердому закріпленні профшколи, як середньої школи. В цій справі на першому місці доводиться поставити питання бюджетової політики.

Оскільки й до 27—28 учб. року Профосвіта не мала належного місця в бюджеті з причин малого задоволення коштами взагалі, відсутности спеціальних достатніх асигнувань на поновлення обладнання та устаткування новим, малої участі господарчих та громадських органів будування масової освіти, — треба конче змінити цей стан. Без такої зміни школа не зможе добре готувати молодь до здійснення культурної революції і до індустріялізації народнього господарства.

Конкретно треба здійснити такі заходи:

а) значно збільшити бюджет школи і зокрема на устаткування учбових закладів;

б) притягнути кошти господарських, кооперативних і громадських організацій;

в) вжити заходів до запровадження самообкладання населення для професійної освіти;

г) обов'язково приймати на місцевий бюджет всі школи, що є поза бюджетом;

д) посилити участь держбюджету в галузі утримання шкіл масової профосвіти, зокрема відпускати кошти на обладнання всіх шкіл, що їх відкривається;

е) припинити зараховання до бюджету учбової частини школи прибутків виробничих закладів всіх шкіл і зараховувати їх виключно на поліпшення згаданих виробничих закладів;

ж) надати сіл. - госп. школам однакові з радгоспами пільги що - до кредитування і забезпечити їх у відповідному розмірі потрібними засобами;

і) так само треба переводити планове постачання необхідним устаткуванням та матеріалами всіх інших шкіл, що мають учбово-господарські заклади (майстерні то - що).

3) Видані останніми роками навчальні плани всіх типів шкіл слід вважати в основному за стабілізовані, за винятком індустріальної профшколи та сіл. - госп. інтегральної школи. Для тих типів шкіл, що не мають ще затверджених навчальних планів, НКО мусить негайно видати їх. Головну увагу треба звернути на організацію педагогічного процесу і найперше на добір навчального матеріалу, складання і перевірку програмів, зокрема індустріальних профшкіл, шкіл ФЗУ, СГУ та переробку програмів соц. - економічних і медичних профшкіл, методику навчання, на скерування навчання в бік найліпшої підготовки учнів до роботи в усупільному секторі народнього господарства. Педагогічний процес треба організувати так, щоб завдання підготовки до виробництва і до ВУЗ'ів становило єдиний процес.

Наркомосові перевести спеціальне обслідування інтегральних шкіл, щоб виявити їх досвід і відповідність потребам виробництва, щоб уточнити цілеве спрямування на підготовку агро - культурного робітника села.

Зокрема треба обов'язково ближчими часами погодити програми Соцвиху, Профшкіл і ВУЗ'ів, щоб не було значних розходжень між вимогами до вступу у профшколу та в ВУЗ'и і тою підготовкою, що її одержує учень. Та крім того за чергове завдання стоїть потреба по змозі уніфікувати програми загально - освітніх і частини загально - технічних дисциплін всіх типів профшкіл. Цю роботу треба також провести по ФЗУ. Цим буде досягнуто наближено однакову підготовку

учнів до ВУЗ'у, швидче можна буде задовольнити школу підручниками і підручники матимуть більший тираж — отже стануть дешевші.

Що до видання підручників, НКО вважає за потрібне прискорити видання їх тим з розрахунком, щоб задовольнити протягом найближчих років школи масової профосвіти на всі 100%, намагаючись, щоб підручники складалося за програмами, затвердженими НКО і щоб їх було розраховано на переведення навчання за активними методами. Особливу увагу мало і має зараз питання правильної організації навчання у виробництві. Щоб досягти цього НКО і методичні органи шкіл повинні поставити широко цю справу що до встановлення найкращих форм навчання і виробки програм. Нарешті треба вживати активніших заходів до перевірки якості продукції і до поліпшення справи з просуванням кваліфікованої сили у виробництво.

З цими заходами зв'язані і заходи в справі підвищення якості продукції. За надзвичайно важливе завдання треба вважати належну перевірку успішності навчання, раціоналізацію використання учбового часу вчителями і учнями (боротьба з пропусками учбової праці) посилення та раціоналізацію методичної праці.

4) За найважливіше завдання повинна стояти справа поліпшення педагогічного персоналу школи. Виходячи з того, що нинішній склад педагогічного персоналу не задовольняє що до кваліфікації, частково що до ідеології, і зовсім незадовольняє з погляду партійного складу викладачів, — треба центр уваги перенести на:

а) стабілізацію кадрів учителів, що відповідають вимогам сучасної школи;

б) поліпшення добору нових як що до ідеологічної витриманості, так і кваліфікації, а зокрема що до посилення партійного складу викладачів (в першу чергу дисциплін суспільствознавчих), а зокрема добір викладачів дисциплін суспільствознавчих з активних робітників партійців, відповідно підготовлених до роботи. В справі запрошення нових викладачів в перспективі треба йти до запровадження конкурсів на заміщення посад. Запрошені до штату викладачі мусять бути протягом 1-року лише виконавцями обов'язків, щоб школа могла пересвідчитись у придатності його роботи.

Унормувати справу з розподілом на роботу випускників ВУЗ'ів.

Щоб піднести кваліфікаційну якість педперсоналу і тримати його на висоті сучасної науки й техніки, конче треба запровадити, як систему, послітку викладачів через кожні п'ять років на курси підвищення кваліфікації до лабораторій і кабінетів ВУЗ'ів, командировки по союзу і найвидатніших в науковому відношенні — за кордон.

Цю справу треба забезпечити відповідними кредитами.

Як найрішучіш треба боротися з надмірним рухом педперсоналу протягом року, що спостерігається тепер. Одним з заходів проти цього є дальше підвищення платні педперсоналу і посилення уваги керуючого апарату до роботи учителя. За сьогоднішнє завдання стоїть боротьба з масовим сполученням праці педагогічного персоналу індустріальних шкіл на посаді в школі і на виробництві.

Все зазначене торкається і адміністративного персоналу шкіл. Та додатково треба конче усунути:

призначення осіб без вищої фахової освіти по фаху школи без достатнього педагогічного та виробничого стажу.

Зміна завідуючих має переводитись, як правило, на кінці учбового року.

5) Радянська влада ставила і ставить своїм завданням дати освіту всій молоді Республіки, а оскільки сучасний стан країни не дає змоги

це зробити, завданням Радвлади є дати освіту в першу чергу робітничо-селянської молоді, тому в справі добору учнів до шкіл треба поліпшити цей добір на основі правильної класової лінії. Цілком вчасна є постановка питання про запровадження куріяльної системи. В основному вона повинна базуватись на принципах куріяльної системи у ВУЗ'ах.

Певні послаблення можна припустити лише для шкіл, що є цілком на місцевому бюджеті і мають значне джерело прибутків через плату за навчання. Відання справою прийому за куріяльною системою може належати округовим інспектурам, що повинні провадити роботу в погодженні з місцевими організаціями. Вказівки центру в цій справі мають бути директивними.

Поруч з цим треба підвищувати вимоги до знання вступників.

6) В справі політики матеріального забезпечення учнів треба виходити з того, що:

а) маємо великий відсоток відсіву учнів школи, який припадає на робітників і незаможне селянство;

б) соціальний склад учнів профшкіл вимагає дальшого поліпшення;

в) асигнування на стипендії та гуртожитки до цього часу були незначні. Тому в плановому порядку треба значно підсилити справу асигнувань на утримання незаможних учнів, передбачити ці витрати в бюджеті шкіл (стипендії, гуртожитки, навчальні приладдя то-що).

7) Ураховуючи загальне тяжіння робітників і селян до набуття кваліфікації, диспропорцію у задоволенні потреб народного господарства школою та втягнення у промисловість з її розвитком неосвіченого селянства, треба поставити за актуальне завдання утворити систему заочних курсів професійної освіти. З наступного року треба обов'язково розпочати організацію курсів для підвищення кваліфікації технічного персоналу для промисловости.

8) Успішний розвиток соціалістичного будівництва вимагає значного посилення українізації шкіл. Треба поставити своїм завданням перевести конче цю справу за найближчі два роки, забезпечуючи відповідно й розвиток шкіл нацмену. Невиконання плану українізації через байдужість адміністрації треба розглядати, як зовсім неприпустиме явище. Надалі завідуючих школами, завідуючих учбовою частиною та викладачів, що не оволоділи українською мовою і не провадять українізації за встановленим планом, треба знімати з посад.

9) Влучне розв'язання всіх поставлених питань, зміцнення і керовництво масовою професійною освітою, зв'язано з поліпшенням роботи Окрінспектур як по лінії інспектування, так і методичної роботи. Для того треба посилити якісно інспекторський апарат. На інспекторів треба приймати в наступному осіб, що мають вищу спеціальну (технічну або агрономічну) освіту і відповідну педагогічну підготовку та стаж. Треба рішуче припинити часту зміну інспекторів, взявши за правило, що зміна протягом року може мати місце лише, як виняток.

В справі методичної роботи треба досягти забезпечення окремих методкомів принаймні консультантами по кожній з головних галузей освіти в окрузі. Але здійснення цих заходів що до Інспектури і Окремих методкомів не можливе без підвищення зарплати зазначених робітників.

Позитивний досвід утворення кабінетів Профосу дає підстави вважати за необхідне утворити їх в кожній окрузі протягом ближчого року.

Конче треба підсилити керовництво роботою Окрінспектур з боку НКО та зміцнення дисципліни Окрінспектур що до виконання директив НКО.

Вважати за потрібне скликати спільно з Профспілками, КСМ та господарськими органами окремі наради в питаннях денної та вечірньої профосвіти робітничої молоді та дорослих робітників.

Для обговорення та здійснення всіх заходів у справі поліпшення профосвіти робітничої молоді та дорослих робітників, зокрема регулювання взаємовідносин між школами ФЗУ, визнати за необхідне, щоб профосвітні заклади, крім державних, мали статус державників від — МР, ОРПС, ВМП, ЛКСМУ. Вважати за необхідне збільшити мережу курсів підвищення кваліфікації робітників, для перепідготовки безробітних, планово відкривати останні та забезпечити ці курси учбовими планами з достатньою кількістю загально-освітніх та загально-технічних предметів.

Визнати за необхідне, щоб НКО централізованим порядком розташував профшколи окремих фахів по відповідних районах, з тим, щоб останні обслуговувались продукцією цих профшкіл.

Визнати за необхідне вжити заходів що до забезпечення будівельних робітників-підлітків працею.

Звернути увагу НКО на проробку питання що до підготовки кваліфікованих робітників в справі народного харчування.

Звернути увагу НКО та округових інспектур на культурно-виховачу роботу по школах масової профосвіти, а також на фізичне виховання і на справу військового навчання.

НКО посилити роботу в справі підготовки селянської бідноти до вступу в профшколи та робітничі факультети.

VI. а) Резолюція на доповідь про стан та перспективи неписьменности та малописьменности на Україні

Нарада Окрінспектур наросвіти констатує катастрофічний стан справи ліквідації неписьменности та малописьменности на Україні:

1. Що року знижується темп асигнування з бюджету на роботу ліквідації неписьменности й малописьменности, меншає мережа та число осіб, що закінчують лікпункти.

2. Заповнення лікпунктів і шкіл малописьменних дітьми соцвихівського віку — зменшує матеріальні можливості навчання неписьменних дорослих, що фактично є лише перенесення кредитів з одної вертикали до другої, і, таким чином, робить школи політосвіти допоміжною мережею шкіл соцвиху.

3. Скорочення окрінспектури лікнепу призвело до різкого погіршення організаційної і методичної справи, послаблення звязку з центром і з професійними та громадськими організаціями.

4. Пізні затвердження кредитів і пізні розгорнення мережі призводять (надто на селі) до скорочення і без того короткого терміну навчання в школах лікнепу, збільшуючи тим рецидив неписьменности.

5. Недостатня мережа шкіл малописьменних, а також і те, що роботи з тими, що закінчили лікпункти, за незначним винятком — не провадили ні громадські організації, ні політустанови — є друга причина великого % рецидиву.

6. Високий відсоток рецидиву неписьменности й дітей, неохоплених школами Соцвиху, що-року збільшує загальну кількість неписьменних.

7. Нарада відзначає значне пониження уваги й допомоги (організаційної й матеріальної) ліквідації неписьменности з боку професійної, кооперативної й громадської організації.

8. Всеукраїнська нарада визнає за цілком слушне звернути увагу Т-ва „Геть неписьменність“ поставити свою роботу на належну височину, як організації, що має велику певну цілеву установку.

Беручи до уваги всю важливість виконання поставлених перед органами народної освіти партійними з'їздами величезних завдань планового й термінового—в рівень з темпом господарчого будівництва—переведення ліквідації неписьменности, Нарада визнає за потрібне порушити клопотання перед ВУЦВК'ом про своєчасне і достатнє забезпечення коштами в центрі й на місцях роботи в справі ліквідації неписьменности і малописьменности з таким розрахунком, щоб роботу ліквідації неписьменности на Україні закінчити протягом п'ятирічки, тоб-то до осені 1932 року.

Для реалізації плану ліквідації неписьменности Нарада висуває такі заходи:

1) Щоб усіма способами посилити допомогу і контролю усієї радянської суспільности в справі ліквідації неписьменности і своєчасно регулювати роботу різних організацій у центрі і на місцях до району включно, визнати за потрібне організувати спеціальні комісії ліквідації неписьменности.

2) По всіх округах мусять бути негайно відновлені посади окр-інспектури лікнепу, при чому відповідальність за роботу лікнепу повинно покласти на старших інспекторів і райінспекторів народної освіти.

3) Щоб запобігти збільшенню армії неписьменних, Нарада визнає за потрібне порушити перед ВУЦВК'ом клопотання видати закона про обов'язкове дворічне відвідування шкіл лікнепу для осіб 18—19 років та обов'язкове однорічне одвідування шкіл лікнепу для неписьменних віком 11—35 років.

4) Щоб зменшити рецидив неписьменности, треба: а) поліпшити якість роботи лікпунктів, посилюючи організаційне й методичне керівництво; б) по всіх районах організувати зразкові школи, оплачуючи робітникам повну ставку протягом цілого року; в) забезпечити в округах методичну роботу відповідними коштами і робітниками; г) встановити найщільніший зв'язок лікпункту з місцевими політосвітустановами, професійними, кооперативними і громадськими організаціями для систематичної дальшої роботи з тими, що закінчили лікпункт.

5) Вважати за конче потрібне передати до Соцвиху підлітків 10—14 років.

6) Беручи до уваги, що найсправжніший засіб боротьби з рецидивом неписьменности є школа малописьменних, Нарада визнає, що мережа шкіл малописьменних з місцевого бюджету мусить становити не менш як 20% всієї мережі лікпунктів.

7) Складаючи план остаточної ліквідації неписьменности, треба взяти на увагу такі міркування: а) ліквідацію неписьменности треба закінчити протягом 5 років, встановивши перший рік п'ятирічки 1927—28 р.; б) кількість неписьменних 4.648 чол., що її встановив демографічний перепис у грудні 1926 року, віком 10—34 роки, треба за цей час цілком пропустити через лікпункти; в) зазначена кількість неписьменних збільшиться через рецидив неписьменности; г) план НКО мусить об'єднати в собі плани профспілки, кооперації, Т-ва „Геть неписьменність“; д) планом треба передбачити поширення поодинокого-групового навчання з відповідною оплатою груповодів; е) складаючи план, треба встановити першочерговість окремих груп населення і округ, що їх треба охопити школами л. п.; ж) планом треба передбачити літню роботу серед сезонних робітників.

8) Щоб підвищити якість роботи, треба використати всі форми підготовки та перепідготовки робітників соцвиху й політосвіти, встановивши цикл питань ліквідації неписьменности.

9) Через те, що учителів по селах недосить і що крім того вчителі дуже перевантажені, треба для успіху роботи перевести по всіх округах конференції для підготовки нових кадрів червоних ліквідаторів з числа добре письменних делегатів жінвідділу, членів ЛКСМУ і демобілізованих червоноармійців та виховати кадр мандрівних ліквідаторів, що працюватимуть увесь рік на утриманні округ.

10) Через наявність великої кількості недовкомплектованих лікпунктів, що незмірно удорожчує вартість навчання неписьменних, розробити спільно з спілкою Робос питання про оплату вчителя-ліквідатора, виходячи з кількості учнів та установившу певну норму оплати за одного учня.

11) Через цілковиту неможливість для центра своєчасно регулювати розгортання мережі на місцях, користуючись тільки одним річним звітом, що його НКО одержує занадто пізно по розгортання мережі — порушити перед відповідними інстанціями питання про одержання цифрових даних за ліквідацію неписьменности в листопаді, січні та травні місяці.

12) Щоб вирішити низку настigliх принципових питань організаційного та методичного характеру та зміцнити звязок з округами, перевести в липні 1928 року Всеукраїнську Наряду з питань ліквідації неписьменности та малописьменности.

Щоб посилити роботу в окремих округах, перевести конкурс на найкращу округу що до ліквідації неписьменности. Конкурса треба оголосити до початку розгортання мережі на 28—29 рік і закінчити наприкінці 28—29 учбового року. Підчас переведення конкурса треба взяти на увагу: а) найкращу побудову плану роботи; б) найкраще його виконання; в) найкращу організацію роботи; г) найбільшу витрату коштів на ліквідацію неписьменности; д) найбільшу участь суспільности в роботі ліквідації неписьменности й інше.

13) Щоб збільшити кошти та з метою агітації, перевести в серпні 1928 року спільно з Т-вом „Геть неписьменність“ і іншими організаціями місячник ліквідації неписьменности

14) До складання плану (річного й остаточного) і до переведення практичних заходів ліквідації неписьменности — треба притягти через відповідні директиви — партійні, професійні та радянські інстанції — всі, що містяться на території України, інститути народньої освіти, педтехнікуми і радпартшколи. Для цього по можливості треба використати ВУЗ'и й не педагогічного характеру профшколи.

15) Всю роботу в справі ліквідації неписьменности й малописьменности треба переводити за всебічною та щонайактивнішою участю комсомольських, партійних, професійних, кооперативних та громадських організацій.

б) Резолюція про заочний педвуз

Надаючи великої ваги справі підвищення кваліфікації вчителів масових установ Соцвиху і Профосу шляхом заочного навчання, IV Всеукраїнська Наряду народвіти констатує своєчасність заснування Всеукраїнського Заочного ІНО (Заочного Педвузу) що на першій порі своєї праці має 10.800 студентів-передплатників. Найперше, слід подбати про своєчасне виділення для Заочного Педвузу НКО достатньої субсидії як з державного, так з місцевих бюджетів. Надалі вважати

такту, погоджености, тяганини, безвідповідальности окремих співробітників.

5. Що до структури й стану Округової інспектури Народньої освіти, то вона, крім вищенаведених дефектів, має ще надто непостійний склад і дуже різноманітні методи та організаційні форми роботи.

6. Районова або участкова інспектура інституція ще молода, тому маловивчена. Основні дефекти — це відсутність чіткого й одностайного по всіх округах визначення функцій, мінливість й незадовольняюча в більшості кваліфікація складу та значна перевантаженість інспектури іншими обов'язками по сполученню.

Ч. 2

7. Загальні тенденції що до структури апарату та організації його роботи такі:

- а) дальше скорочення апарату;
- б) інтеграція функцій;
- в) розвантаження апарату через передачу дрібніших справ нижчим інстанціям та самим учбовим закладом;
- г) дальша раціоналізація апарату та підвищення відсотку планової роботи за рахунок поточної позаплановости.

8. Основні хиби в роботі апаратів Н. О. можна зазначити такі:

- а) Наявність відомчої ізольованости, недостатній ще органічний зв'язок з широкою радянською суспільністю,
 - б) недостатня ув'язка в роботі, як в середині кожного апарату (НКО, Окріно), так і поміж різними інстанціями, невправність та перебої в роботі, незадовольняючий зв'язок поміж окремими інстанціями;
 - в) перевантаженість апаратів поточною дрібною роботою і через те затушковання та відставання основної планової роботи і взагалі мала плановість у всій роботі;
 - г) несвоечасність виконання завдань як в середині кожного апарату, так і з боку підлеглих, інстанцій, і відсутність систематичної та своєчасної перевірки виконання завдань,
 - д) відсутність належного розподілу функцій відповідальности окремих робітників апарату та централізації дрібних функцій, а звідси тяганина дрібних справ на багатьох інстанціях та безвідповідальність.
- Що до апаратів периферії (Окріно та райінспектура), то тут, крім вищенаведених дефектів, є ще такі:
- а) неув'язка з центром й малий зв'язок з ними;
 - б) часте невиконання директив або несвоечасне їх виконання;
 - г) несталість та недостатня кваліфікованість робітників апарату.

II. Висновки та завдання

9. Перетворення відділів народньої освіти на інспектури, себ-то перетворення їх з органів адміністративно-організаційних на органи переважно інспекційного характеру, що мають своїм завданням живе методичне і організаційне керування, є в цілому факт позитивний.

Але цю нову структуру треба вдосконалити, належно уточнивши (тоб то визначивши обсяг й характер) порядок інспектування різних типів установ різними керівничим інстанціями н. о.; треба також розмежувати права та обов'язок інспектури по-вертикально (НКО, Окріно, Райінспектура) та точніше визначити типи інспектора для окремих галузей нар. освіти на різних ступнях керування (інтеграція та диференціація).

за потрібне переводити поступово утримання Заочного педвузу на державний бюджет при додаткових асигнуваннях місцевих бюджетів на проведення лабораторно-практичних занять, усних іспитів, конференцій, нарад, організацію пересувних бібліотек, забезпечення пільговим проїздом то - що.

Притягнути до щільної співучасті в роботі Заочного Педвузу місцеві Педвузи. Заочному Педвузові забезпечити в достатній мірі підвищення кваліфікації учителів нацменшостей, піонерських робітників. Всебічно допомагати підвищенню кваліфікації учителів українців, що подали заявки до Заочного педвузу з поза меж України (РСФРР та інших Союзних Республік).

Проводити роботу в щільному контакті з місцевими органами Наросвіти та профспілкою „Робос“.

VII. Резолюція на доповідь про організацію керівництва Народньою Освітою

1. Нинішнього часу, коли цілком виразно визначено органічний зв'язок поміж культурним будівництвом та цілим процесом народнього господарства країни, питання керівництва народньою освітою набувають особливої ваги.

2. Госторгу питання збільшує також і те, що разом з загальним піднесенням нашого господарства та абсолютним і відносним зростанням соціалістичного сектора зросли й дрібно-буржуазні елементи нашої суспільності.

Ці елементи, що віджили в умовах НЕП'у, починають все більше виявляти акцію на ідеологічному та культурному терені, дужчий став їхній вплив в царині мистецтва, релігійного руху, відчувається наступ на радянську систему освіти, програми, шкільну літературу, підручники й на самий апарат Наросвіти.

Звідси по - декуди не досить чітке, виразне й рішуче переведення класової революційної політики в культурному будівництві, послаблення політичного перепідготування й перевиховання кадрів робітників освіти, послаблення антирелігійного виховання й взагалі виховної роботи в масовій школі, тенденії ухилу від революційних політосвітніх шляхів на шлях аполітичного культурництва.

3. Тільки правильна й раціональна побудова керівництва справою, найщільніша увязка в роботі керівничих інстанцій поміж себе, цілковита виразність розподілу функцій, інтенсивність та плановість роботи й постійне систематичне співробітництво з широкою радянською суспільністю — можуть забезпечити провідним органам НО успішне виконання тих складних, широких і трудних завдань, що поставлені тепер перед культурним фронтом, та рішучу одсіч ворожим впливам.

1. Сучасний стан і структура провідних органів народньої освіти

4. Структура Наркомосу на сьогодні в основному стабілізувалася у виді відповідних управлінь, комітетів Рад, з членами Колегії на чолі їх. Ці окремі частини цілого Наркомосу працюють під керівництвом Народнього Комісара Освіти, його заступника та Колегії.

Проте в самій структурі НКО є ще де - які дефекти та неувязки, що призводять до паралелізму в роботі, відсутности належного кон-

10. Одночасно слід відзначити, що поруч з цим, через низку причин, реорганізований і значно скорочений апарат в багатьох моментах ще й досі зберіг багато функцій відділів нар. освіти. Це призводить до надмірного перевантаження та розпорошення уваги керівничих апаратів на дрібні поточні адміністративно-господарчі питання.

11. Щоб усунути ці дефекти, треба:

а) остаточно закінчити на підставі чинних законів та положень про передачу освітнім закладам прав третеступових розпорядчиків кредитів, зокрема по сільських та учбових закладах, надати керівникам установами право витрат в межах затвердженого бюджету без попередньої санкції інспектури та виконкомів,

б) домагатися, щоб по всіх районах встановлено було інтегральну райінспектуру (районовий інспектор народної освіти) та його помічника по політосвіті — з належним технічним обслуговуванням та розвантаженням від інших справ;

в) визначаючи потрібні кошти на роз'їзди інспектури, треба взяти за основу, що кожен освітній заклад району повинен відвідувати не менш, як один раз на рік, а інспектування з боку Окріно райінспектури, так само, як з боку НКО Окрінспектур — має переводитись теж не менш одного разу на рік,

г) поліпшити матеріальний та правовий стан інспектури, надавши інспектурі тих прав та пільг, що й робітникам освіти, встановити належну зарплату для райінспектури та окрінспектури з таким розрахунком, щоб на цю роботу можна було б заохотити кращих робітників освіти;

д) поруч з цим треба перевести роботу у справі добору інспектури належної кваліфікації та запровадити систематичну роботу для дальшого підвищення кваліфікації її,

е) міську роботу по великих містах, де кількість освітніх установ дорівнює кількості їх у районі, треба передати за новим положенням про міські ради, міській інспектурі, що має працювати на правах райінспектури, і тим розвантажити Окріно для керівництва цілою округою.

12. Взаємини поміж вищими та нижчими органами народної освіти в основному визначено в чинних положеннях та законодавчих актах, проте в деталях є ще багато нерозмежованости та рівнобіжності в роботі що до керівництва, тому треба розробити на підставі цих загальних положень детальнішу регламентацію функцій й встановити обсяг відання та взаємин по різних ступнях керівничих органів (НКО, Окріно, Райінспектура) та типах освітніх установ, розвантаживши вищі інстанції від дрібязкової опіки нижчих, та піднести відповідальність нижчих інстанцій аж до керуючих освітніми закладами.

Зокрема: а) зберігаючи за НКО адміністративно-розпорядчі функції над Вузами, контрольні функції над ними покласти на Окріно.

б) Профшколи передати цілком у відання Окріно,

в) надати райінспектурі контрольні функції над профшколами та іншими культосвітніми закладами Окріно, що є на терені району,

г) прийом, звільнення та переміщення робітників освіти по установах, що є під керівництвом райінспектури, передати райінспектурі, за наступною лише санкцією Окріно. В разі непогодження поміж спілкою Робос та райінспектором — справу передавати до Окріно.

д) ведення всіх особових справ робітників освіти в районі передати до райінспектури, а по семирічках та профшколах — до Завідувачів школами. Теж саме перевести і по містах, де буде виділено міську інспектуру.

13. В практиці зносин поміж НКО, Окріно та райінспектурою треба рішуче усунути явища невиконання розпоряджень та тяганини. Темп зносин, точність та своєчасність виконань має бути рішуче змінений в напрямі своєчасного та швидкого виконання розпоряджень НКО.

14. Щоб зміцнити звязок, удосконалити планову й організаційну роботу та піднести живе керівництво, вважати за необхідне:

а) систематичне відвідування Окріно відповідальними робітниками НКО,

б) щорічне скликання нарад старших Окрінспекторів та голів Окручметодкомів,

в) завести до плану роботи НКО планові звіти Окріно з попереднім обслідуванням їх з боку НКО.

15. Зміцнення керуючого апарату Вузів, регламентація й уточнення правил прийому та внутрішнього розпорядку по Вузах, піднесення масового контролю над ними—доводять необхідність скасування студкомісії при Окріно і цілковиту передачу цих функцій Вузам.

16. Беручи до уваги, що належний темп культурного будівництва та забезпечення його розвитку по шляху соціалістичного будівництва можливі лише за участю широких мас радянської суспільности, апаратам народньої освіти належить так побудувати свою роботу, щоб максимально притягти до процесу культурного будівництва, і зокрема контролі всі культосвітні заклади та широкі маси радянської суспільности (ради, профспілки, ЛКСМУ та інші громадські організації).

17. Для забезпечення більшої стабільности окрінспекури та підсилення керівництва з боку НКО, домагатися, щоб призначення та переміщення старших інспекторів округ переводилось за погодженням з Окріно.

18. Раціоналізація роботи органів народньої освіти гальмується також відсутністю певної чіткої регламентації в самих апаратах н. о. Тому треба виразніш встановити права, обов'язки та обсяг відання кожної робочої одиниці апарату (інспектура) і в межах затвердженого плану праці для кожного дати більш ініціативи, зменшити дрібязкову опіку та посилити відповідальність (децернація).

19. Практика з інтеграцією інспектури на нижчих щаблях керівництва довела, що цілковитої інтеграції бути не може. Це свідчить про відсутність інспекторів енциклопедистів - педагогів:

а) найбільша диференція потрібна й доцільна в НКО. Тут диференція має бути по управліннях така:

Соцвих:

- 1) шкільна справа,
- 2) дошкільна,

Сп о н:

- 1) інтернатні установи й охорона дитинства (опікунська справа,
- 2) позашкільна справа (комдитрух)

Про ф о с:

- 1) Індустріально - технічна освіта,
- 2) сільсько - господарча освіта,
- 3) соціально - економічна,
- 4) педагогічна,

- 5) медична,
- 6) художня.

Політос:

- 1) Масова політосвітробота
- 2) Ліквідація неписьменности й шкільна справа,
- 3) Художні справи: образотворча, музична, драматична.
- 4) Самоосвіта.

Упрнаука:

- 1) Науково-дослідчі інституції
- 2) Музейно-бібліотечна.

Раднацмен:

Інтегральні інспектори окремих національних меншостей.

б) В Окрінспектурах диференціяція на сьогодні повинна бути менша ніж в НКО, а саме: соцвих, політос і профос, де є не менш як 10 установ профосу (мінімум).

в) В районі має бути інтегральна інспектура.

Що до диференціяції інспектури по функціях адміністративно-організаційних та учбово-методичних, то її треба рішуче відкинути як неприродню і шкідливу. Треба взяти усіх заходів, щоб уся інспектура була активом і основним кістяком навчально-методичної роботи.

Отже спеціально — для науково-методологічної роботи в цілому НКО та по його управліннях і в Окріно має бути невеликий штат метод-робітників, що в своїй роботі спираються на всю інспектуру, окремих консультантів фахівців (не штатні) та кращих практичних робітників навчальних установ. За такими принципами складається Держнаукметодком, його секції по управліннях та Окручметодкоми з його секціями.

20. Скорочення апарату з одночасним поширенням та ускладненням функцій і завдань керівництва вимагають:

а) максимальної плановости та чіткості в роботі як керівничих органів, так і самих освітніх закладів;

б) розвантаження інспектури від адміністративно-господарчих функцій (поредача їх в значній мірі на місцеві фінансові господарчі органи та самі підлеглі установи);

в) дальше скорочення та спрощення звітів;

г) прискорення розпочатої НКО роботи у справі кодифікації законів про народню освіту.

21. Ускладнення питань керівництва справою народньої освіти та необхідність розв'язати цілу низку організаційно-педагогічних проблем загострюють питання з кадрами основних керівників організаторів народн. освіти.

Тут потрібна:

а) планомірна та систематична робота у справі підвищення кваліфікації цих кадрів через курси, конференції, наукові командировки то-що,

б) уважніший та ретельніший добір завідувачів освітніми установами (осіб, придатних як для адміністративного, так і для педагогічного керівництва). Поруч з цим треба поширювати їхні права й відповідальність, підносячи відповідно їхнє матеріальне забезпечення.

Без належного кадру відповідальних завідувачів установ, як помічників інспектури, скороченому апаратові з роботою не справитись.

в) Для втягнення на керівничу та інспекторську роботу до органів НКО та Окріно кращих — здібних до організації народної освіти — активістів з робітників та селян, а також з низового освітянського активу, необхідно підсилити роботу у справі втягнення робітників, селян та низових освітян до керівничих органів народної освіти, організуючи одночасно заходи що до підвищення їх кваліфікації та закріплення кадрів на роботі в справі народної освіти.

г) На особливу увагу тепер заслуговує науково-дослідча робота що до організаційних проблем народної освіти. Необхідно дати масі інспекторів народної освіти (НКО, Округи, Райони) об'єктивні, наукові методи праці: обслідування оцінки роботи школи, вчителя, організації педпроцесу, методроботи вчителів то-що.

До цієї роботи треба притягти науково-дослідчі інституції, в першу чергу науково-дослідчий Інститут Педагогіки, з притягненням до активної співучасті в цій роботі організаторів Народної освіти.

22. Виходячи з основних вимог до системи методичного керівництва та беручи до уваги набутий в цій роботі досвід, треба вважати за доцільне і необхідне:

а) Державний Науково-Методологічний Комітет, що в своєму складі повинен зосередити методроботу інспектури НКО, висококваліфікованих фахівців-педагогів та кращих педагогів-практиків, має в дальшій своїй роботі спиратися й постійно бути звязаним з відповідними науково-дослідчими установами (Науково-Дослідч. Інститут Педагогіки), з педагогічною та загальною пресою. Зокрема треба підсилити систематичний звязок і керівництво ОУМК та керівництво місцевою педпресою (бюлетені Окріно)

б) Обсяг роботи ДНМК має бути такий:

1) удосконалення та щільніше застосовування до вимог соціалістичного будівництва системи освіти,

2) дальша проробка й увязка учбових планів та програмів,

3) робота над удосконаленням та виробленням підручників, навчальних приладь, зокрема в справі кінофікації та радіофікації школи й поширення авторських кадрів,

4) робота у справі вивчення та удосконалення методики й техніки педпроцесу,

5) ширша та систематичніша робота у справі перекваліфікації педагогічних кадрів на всіх ступнях освіти, включаючи в цю систему такі форми, як заочний педвуз та заочна консультація;

в) окріно повинно більше притягти до постійної учбово-методичної роботи округову та районну інспектуру, педвузи та метод-актив практичних робітників, більшу звернути увагу на звязок з педагогічною та загальною пресою.

В своїй роботі ОУМК мають спиратися на місцеві кабінети (кабінет соцвиху, профосу, політосу), досвідні та основні („опорні“) установи, педвузи та низові об'єднання (педради, куштові об'єднання та конференції) масових робітників;

г) зміст роботи в основному скерувати на локалізацію методичних та програмових вказівок НКО, виявлення для освітніх установ краєзнавчого матеріалу, створення краєзнавчих посібників, облік, вивчення та висвітлення місцевого досвіду. Організація систематичної роботи у справі підвищення кваліфікації педробітників масових установ. Робота що до локалізації методдиректив НКО має максимально відповідати потребам безпосередньої педагогічної практики.

д) щоб переводити та налагоджувати за директивами й планами ОУМК роботу в районах, з робітників основної („опорної“) школи та методактиву складається райметодбюро, воно має своїм завданням допомогти масі робітників освіти району організуватись для систематичної методроботи та перепідготовки (підготовка скликання райконференцій, нарад, організація кущових методгуртків, постачання та обмін пед. літературою то-що);

23. Щоб піднести якість продукції в масових установах, треба проробити питання й налагодити просунення достатньої кількості методлітератури до масових установ освіти.